

§ 4 Kulturförvaltningens underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021

Dnr 1.1/1076/2018

Beslut

Kulturnämnden beslutar enligt förslag från kulturförvaltningen:

- 1) att godkänna förvaltningens underlag till budget för år 2019 och beräkningar för åren 2020 och 2021 samt överlämna ärendet till kommunstyrelsen
- 2) att förklara beslutet omedelbart justerat

Handlingar i ärendet

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande i rubricerat ärende från 2018-04-06.

Sammanfattning

Det byggs broar i Stockholm. Nya Slussen med sin förbindelse till Gamla stan symboliserar den fysiska uppgradering som den växande staden genomgår och som också omfattar andra infrastrukturprojekt som bostadsbyggande, samhällsservice och publika arenor.

Det är en viktig uppgift för kulturförvaltningen att arbeta för ett kulturutbud av hög kvalitet som är fysiskt, geografiskt och innehållsligt tillgängligt för alla stockholmare. Evenemang som Kulturfestivalen, We are Sthlm och Kulturnatten är exempel på avgiftsfria arrangemang där alla samhällsgrupper träffas.

Den snabba förändringen av Stockholm kommer inte bara att påverka dess fysiska siluett utan även dess själ och det är den som bestämmer attraktiviteten, både internationellt, nationellt och för dem som bor här. Stockholm behöver vårda sina historiska rötter och sin stadsmiljö när staden växer, tar emot sina nya invånare och går mot framtiden. Kulturförvaltningen har en viktig roll i stadsutvecklingen, både genom de publika verksamheterna men också genom den kulturstrategiska och kulturhistoriska sakkunskap som förvaltningen besitter.

Stockholm ska utvecklas och expandera med tillgång till kultur. Den nyligen fastställda översiktsplanen ger ökade möjligheter till detta. Ett viktigt nästa steg blir att staden beslutar sig för att ta fram en strategi om hur kulturen på bästa sätt kan bidra till att uppnå stadens vision 2040, ett Stockholm för alla.

Utgångspunkter

I arbetet med budgetunderlaget har förvaltningen utgått från kommunfullmäktiges inriktningsmål och hållbarhetsmål samt de rapporter som Hållbarhetskommisionen har lämnat. Varje bedömning och prioritering har ställts mot medborgarperspektivet (behov/efterfrågan) och vilka effekter föreslagna insatser ger. En viktig utgångspunkt är förvaltningens nyckelstrategier:

- Att definiera och konkretisera kulturens plats i samhälls- och stadsutvecklingen
- Att nå allt fler medborgare genom digitala kanaler
- Att möta lokalkostnadsutvecklingen proaktivt
- Att öka intäkter för att möjliggöra mer publik verksamhet
- Att rekrytera och utveckla rätt kompetens

Strategiska områden

Kulturlokaler

De pågående sammanhängande förändringarna av teknik, lokalkostnader och kulturvanor gör det nödvändigt att se över nyttjandet av kulturförvaltningens lokaler. På ett övergripande plan är samhället fortfarande byggt kring att besökare/kunder befinner sig vid en viss tid på en viss plats, t.ex. på bibliotek eller i klädbutiker. Behovet av fysiska kulturlokaler kvarstår men de behöver integreras och utrustas med digital teknik och kompetens som möter både medborgarnas krav på upplevelser och konstnärernas tillgång till arbetsverktyg.

Lokal kultur och trygghet

Kulturförvaltningen har genom Stockholms stadsbibliotek och kulturskolan en stark lokal närvaro och högt förtroende bland invånarna. Vissa snabbt växande stadsdelar har dock en svag eller obefintlig kulturservice medan andra är bättre rustade. Det behövs investeringar i nya kulturlokaler men också samarbete mellan stadens lokalhållande förvaltningar. Ett exempel på detta är ett förslag att göra skolbibliotek till lokala kulturarenor. Stadsdelsbiblioteken och kulturskolans lokala enheter har en trygghetsskapande inverkan i de områden de verkar. Samtidigt har de själva under senare år utsatts för allt mer hot och våld vilket skapar oro bland personalen och allt högre säkerhetskostnader.

Digitaliseringen

Kulturförvaltningen har kommit långt i digitaliseringen av ett flertal tjänster, till exempel stödansökningar och redovisningar, ärendehanteringssystem, kursanmälan till kulturskolan samt Stadsbibliotekets e-tjänster. Samtidigt återstår det mycket att göra. Flera system är föråldrade och det finns stora behov av ny kompetens eller kompetensutveckling för nuvarande

medarbetare. Huvudbehovet är att utveckla digitalt verksamhetsutbud som når medborgarna.

Konstnärligt utbud

Stödformerna för konstnärlig verksamhet utvecklas för att bättre möta villkoren för konst- och kulturskapande. Utmaningarna är i första hand av strukturell karaktär. En svag infrastruktur för konstnärlig produktion riskerar att försvåra möjligheten för konstnärer, oavsett disciplin, att verka i Stockholm samt utveckla konstnärligt och ekonomiskt hållbara verksamheter över tid. Bland behoven märks ändamålsenliga produktionsplatser, arrangörs- och förmedlingsstrukturer, digitala lösningar och kompetenser, samt plattformar för samverkan och kunskapsutbyte.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordförande Emilia Bjuggren m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Sophia Granswed Baat m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis bifalla förslaget till beslut och att därutöver anföra

Föreliggande ärende förhåller sig till de ekonomiska ramar och de mål som anges i kommunfullmäktiges budget. Vi har reserverat oss mot såväl budgeten som verksamhetsplanen för 2018 och har skiljaktig mening avseende inriktningen i budgetplaneringen för kommande år.

Stockholm är Sveriges kulturella centrum. Kulturen frodas i storstaden och gör att människor växer. Det är viktigt att notera att en absolut majoritet av alla kulturverksamheter som bedrivs i Stockholm gör det utan varken statlig eller kommunal inblandning. Stockholms stads kulturpolitik ska syfta till att komplettera den kommersiella kulturen och tillgängliggöra stadens kulturarv för fler. Kulturnämnden ska vara delaktig i arbetet med att marknadsföra Stockholm internationellt och bistå med kompetens vid evenemang.

Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker. Kultur ska vara tillgängligt för alla oavsett var i Stockholm man bor. Vi delar dock inte de prioriteringar som den socialdemokratiska majoriteten gjort då vi anser att vi kan uppnå dessa mål och ambitioner på annat sätt. En

majoritet av Stockholms kulturliv utspelas utanför den kommunala verksamheten, därför anser vi att kommunerna inte ska konkurrera med de kommersiella aktörerna genom att exempelvis erbjuda avgiftsfria besök på museerna. Förutom att det riskerar att urvattna den kommersiella marknaden så bidrar det inte heller till att nya målgrupper nås.

Moderaterna har länge kritiserat dessa prioriteringar och har redan tidigare konstaterat att vi i all väsentlighet hade rätt. Vi menar att staden har ett ansvar att bredda kulturutbudet inom den egna verksamheten, men också att skapa goda förutsättningar för externt finansierad kultur. Stockholms stad ska värna kultur och museer oavsett om de är kommunala eller privata. Precis som tidigare år satsar majoriteten på kommunal kultur istället för att skapa incitament för det fria kulturlivet att finnas och verka i Stockholm.

År 2015 sänkte majoriteten avgifterna till kulturskolan samtidigt som man utökade antalet platser i verksamheten med motiveringen att man på så sätt skulle nå fler barn i socioekonomiskt svagare områden. Vi framförde redan då att riktade insatser till dessa grupper hade varit effektivare. Under 2017 såg vi för första gången att fler barn går i kulturskolan, med vad som verkar vara en extremt stor tillströmning av barn och unga i socioekonomiskt svagare områden, vilket är positivt. I Kulturförvaltningens tidigare redovisningar finns inga presenterade siffror som visar att barn och unga i socioekonomiskt svagare områden har nåtts i någon större utsträckning, vilket var tanken med avgiftssänkningen. I tertialrapport 1 nådde kulturskolan till exempel endast 1,1- 1,3 % av barnen i Tensta och Rinkeby, men från tertialrapport 2 nådde man plötsligt 15-17 % och det konstateras att målet om minst 9 % nåtts.

Vi ställer oss frågande till hur denna extremt stora ökning kunnat ske de senaste månaderna, och har via Kulturskolan fått svaret att även de avgiftsfria prova-på-verksamheterna räknas in i statistiken. Det är glädjande att Kulturskolan når fler barn och unga i de socioekonomiskt svagare områdena, men det är också viktigt att följa upp så dessa barn och unga väljer att fortsätta i Kulturskolans verksamheter, och inte bara är med vid ett tillfälle. Trots den höga tillströmningen av elever, redovisade kulturnämndens budget för 2017 att cirka 500 färre betalande elever går i Kulturskolans verksamheter jämfört med 2016. Vi saknar

en plan för hur den S-ledda majoriteten ska säkerställa att ökningen av elever håller i sig över tid.

Biblioteken är kulturnämndens kärnverksamhet. Moderaterna vill även att kulturnämnden ska möjliggöra för upphandling av drift av bibliotek. Detta kan bland annat ge utökade öppettider eller flexiblare, mer anpassad, verksamhet. Men tillgänglighet handlar om mer än öppettider och placering, det handlar även om trygghet. Flera bibliotek har under de senaste åren fått stänga vid ett par tillfällen just på grund av otrygghet. Det kan vi aldrig acceptera och det är viktigt att staden står upp för dessa frågor. Man skriver på sida 23 "Förvaltningen strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare med hög frisknärvaro där alla mår bra, både fysiskt och psykiskt, och är med i den sociala gemenskapen." Samtidigt finns nyligen presenterad statistik från DIK på hur bibliotekspersonal upplever arbetsmiljön, där hela 73 % anger att de upplevt social oro på jobbet och aggressiva reaktioner riktade mot dem, samt 39 % uppger att de förekommit våld på jobbet de senaste två åren. Här måste den S-ledda majoriteten ta krafttag mot det ökade våldet och stöket på stadens bibliotek.

Stadens bibliotek ska erbjuda en miljö som inbjuder till lugn och ro, en plats att kunna läsa eller studera på utan att bli störd av oväsen eller en otrygg stämning. Kulturnämnden måste ges ekonomiskt utrymme och praktiska förutsättningar att, vid behov, ta in ordningsvakter i syfte att upprätthålla en trygg och lugn miljö i stadens bibliotek. Lika viktigt är det också att arbeta med trygghet och säkerhet i samband med kulturevenemang och där det är prioriterat att alla besökare kan känna sig trygga och välkomna.

Vi har under de senaste åren sett hur investeringarna i Medborgarhuset, Stadsmuseet, Stadsbibliotekets och utbyggnaden av Liljevalchs osv har ökat kraftigt. Dessa verksamheter utgör viktiga delar i Stockholms kulturliv, men kostnadsutvecklingen för kulturinvesteringar har varit oroväckande höga. Prognossäkerheten måste förbättras i de stora kulturinvesteringarna som nu planeras. Vi har ett ansvar att värna skattebetalarnas pengar och använda dem på ett ansvarsfullt sätt samtidigt som vår kärnverksamhet måste prioriteras. Alla fördyringar innebär mindre pengar till andra verksamheter och bör därför motverkas med bra kalkyler från början.

För oss är det viktigt att kulturen är tillgänglig för så många som möjligt, därför ska också resurserna prioriteras därefter. Kulturen har även en viktig roll att spela när det gäller att skapa en levande stadsmiljö och bör vara ett naturligt inslag i planeringen av nya stadsdelar.

Staden spelar en viktig roll som inspiratör och möjliggörare, inte huvudsakligen som uppdragsgivare eller finansiär. Den övervägande delen av kulturutbudet finns och konsumeras utan politisk inblandning. Staden ska inte konkurrera med dessa. Stockholmarna köper böcker, skivor, lyssnar på musik, tittar på film, dansar, upplever teaterföreställningar på internet eller ser opera på bio helt utan att politiska beslut har fattats. Stockholm har även flera privata museer som drivs helt utan offentliga bidrag, vilket ska välkomnas och uppmuntras. Tillsammans med det kommunala kulturutbudet, och det kulturutbud som staden stöder ekonomiskt, bidrar olika aktörer till att Stockholm blir en kulturstad i världsklass.

- 3) Vice ordförande Rasmus Jonlund m.fl. (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra följande:

Avgörande för en liberal kulturpolitik är den konstnärliga kvaliteten, som politiker varken kan eller ska bedöma. Principen om armlängds avstånd ska gälla, det vill säga att det är kulturskapare och experter som fattar de konstnärliga besluten och inte politiker. Stockholms kulturliv är vida större än det offentliga Stockholms stad och de kommunala insatserna. Det fria kulturlivet är en mycket viktig del av det kulturella utbudet i Stockholm. På dess scener visas många gånger det som ligger i respektive konstnärligt uttrycksforms framkant. Även Stockholms fria filmliv måste lyftas upp. Vi måste tillvarata kompetensen bland fristående filmaktörer i Stockholm. För att främja mångfald och skapa incitament för de fria grupperna att nå fler, öka sina intäkter och öka sitt oberoende av politiskt fattade beslut ska kulturstödet förnyas och utvecklas

Till vem eller vilka kulturstödet utdelas är idag till syvende och sist ett politiskt beslut. För att även formellt stadfästa principen om armlängds avstånd ska kulturnämnden under 2018 påbörja ett arbete med att istället inrätta ett råd för kulturstödet. Kulturnämnden utser rådets styrelse, fastslår kriterier, anslår och fastställer budget men besluten om vem eller vilka som ska tilldelas stöd tas av rådet och ej av politikerna i nämnden.

Höga lokalkostnader blir en allt större utmaning för kulturutövare i Stockholm. Detta samtidigt som staden växer, stockholmarna blir fler och kulturverksamheter behöver växa och moderniseras. Idag går en stor del av det kulturstöd som staden delar ut till lokalkostnader. Liberalerna har bland annat föreslagit ett gemensamt scenkonsthus i Stockholm för kulturaktörer som saknar egna scener och lokaler. På så sätt skulle mer pengar kunna gå till kultur och mindre till lokaler.

Vad gäller kulturnämndens investeringar inom fastighetsnämndens budget är kostnadsutvecklingen för flertalet av byggprojekten oroande. Nästan alla projekt som initieras blir väsentligt mycket dyrare mellan inriktnings- och genomförandebeslut, många blir till och med dubbelt så dyra som man från början räknade med. Stadsmuseets renoveringskostnader ökar med över 40 %, och kostnaderna för Liljevalchs upprustning och renovering har hittills ökat med över 50%. Detta är enbart två av flera exempel i närtid. Kostnadsökningar av detta slag riskerar dels tränga undan andra viktiga investeringar på kulturområdet, och dels leda till att de fasta kostnaderna för verksamheterna ökar. Vi ska såklart ha fina och moderna lokaler för våra kulturverksamheter, men vi måste ha råd att fylla dem med innehåll också.

För oss liberaler är biblioteken ryggraden i bildningssamhället. Ordningsproblemen och bristen på trygghet är allvarliga, och en av de största utmaningarna för Stockholms bibliotek framöver.

Beslutsgång

Ordförande Emilia Bjuggren (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordförande Emilia Bjuggren m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V).

Reservation

Vice ordförande Rasmus Jonlund m.fl. (L) och Sophia Granswed Baat m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sina respektive förslag.

Ersättaryttrande

Pelle Thörnberg (C) instämmer i förslag till beslut från vice ordförande Rasmus Jonlund m.fl. (L).

Ersättaryttrande lämnas av Ulf Lönnberg (KD) enligt följande:

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit nämnden att besluta enligt Kristdemokraternas förslag till budget 2019 för Kulturnämnden.